

Олег МЕЛЬНИЧУК, Берегівський угорський національний театр: "Головне, аби глядач отримав кайф!"

Є люди, які приїздять у Берегово тільки з однією метою - потрапити на чергову прем'єру Берегівського угорського національного театру ім. Дюли Йєша. Цей острівець культурного життя у провінційному містечку має свою специфіку - взимку тут готують нові вистави, а влітку практично безперервно мандрують Європою. Практично щороку колектив під керівництвом Атілли Віднянського привозить з престижних європейських фестивалів почесні кубки переможців.

Олег МЕЛЬНИЧУК

А нещодавно режисером-постановником в угорському театрі став Олег Мельничук, 32-річний чернівчанин. На початку травня відбулася прем'єра його другого спектаклю - «Одруження» за п'єсою Миколи Гоголя. На прем'єрі першого («Осінь нудьга» Н. Некрасова) він навіть не зміг бути присутнім - його дружина, провідна актриса театру Ібоя Орос народжувала другу дитину в Ужгороді. А тепер вже взяла участь у цій виставі.

Ми розмовляємо з молодим режисером в останній день перед прем'єрою. Поруч з ним — дитячий візок, там тихенько лежить маленька Емілія.

— Олег, як ви потрапили у Берегово?

— 1 квітня 2000 року я підписав контракт з театром і думав, що це буде жарт. Але, як бачимо, він затягнувся... (сміється) А до цього змінював театри кожні два роки - в жодному не міг закріпитися надовго. Працював у Чернівецькому, потім два роки у київському театрі імені Лесі Українки. Деякий час присвятив столичному «Вільному театру». Саме в той час у мене сформувалося бажання покинути професію актора і вступити на режисерський.

— Чому так вирішили?

— Все відбувалося поступово. Ще навчаючись на 4 курсі, у Києві отримав дуже яскраві враження від вистави Некрошуса «Маленькі трагедії» Пушкіна. До цього жодна вистава мене так сильно не захоплювала. Некрошус - відомий литовський режисер, якого в Європі вважають культовим митцем. Тож після перегляду його вистави рішення вже було прийнято...

— Як познайомились з майбутньою дружиною?

— З акторами угорського театру вперше познайомився ще у 1993 році, коли вони ставили свою дипломну виставу у Києві — запам'яталось. А Ібоа була випускницею другого «угорського курсу» в 1998 році. Саме вона загітувала мене кинути все і приїхати у Берегово. Зважитись на це було досить важко — з Києва рушати у маленьке містечко. Тим більше по-угорськи не знав ані слова.

— Чи швидко знайшли спільну мову з трупю?

— Я людина, яка досить довго звикає до нових умов. Звісно, було складно після шаленого ритму столиці пірнути у периферійний поміркований побут. Прийняли мене дуже добре, хоча на початку я дуже сильно комплексував. Відчував, що перебуваю в чужому середовищі. Звісно, найбільшою складністю була мова - здавалося, що всі навколо говорять цілковито незрозуміло.

— Чи не заважало це при постановці вистав?

— Ні, мова не є перешкодою для порозуміння. І я ніколи не акцентую на цьому увагу - кожен розмовляє на тій мові, на якій йому краще. Тим більше, що угорську я вже досить добре розумію.

— Чому звертаєтесь саме до російської класики? Це ваш вибір?

— Варто, мабуть, сказати про себе: в мені змішалася кров чотирьох народів - українців, румун, молдаван та калмиків. Суте-во, що в репертуарі театру вже є дві вистави за Чеховим. Тому спочатку розпочав працювати над виставою за повістю Рея Бредбері. Утім, матеріал виявився надто складним, і ми його заморозили, залишили на осінь. Тому взяли «Одруження» Гоголя — ця п'єса дуже добре підходила для акторів нашого театру за своїми персонажами.

— А Бредбері - це буде фантастика?

— Повість має назву «Чудесний костюм кольору вершкового морозива». Це одна з його латиноамериканських оповідок, і до наукової фантастики не має жодного стосунку. Це притча, дуже цікава історія, але літературну основу перекласти на мову театральну надто складно, потрібна дуже жорстка драматургія. І коли ми почали в основу вплітати щось своє, то я зрозумів, що від Бредбері майже нічого не лишається. Тому вирішили перечекати, продумати всі ходи...

— У вас друга постановка — і друга комедія.

— Я вже трошки втомився від комедій. І це буде видно по спектаклю — він вийшов не дуже комедійним. У ньому відчутні не тільки драматичні, але й трагічні нотки. Він не став водевілем, як традиційно сприймається.

— Що побачили, відкрили для себе на Закарпатті?

— Дуже мало - весь час присвячую роботі. Наприклад, до міксу національностей я звик з дитинства у Чернівцях. А ось що здивувало — відчув контраст у ставленні простих людей, особливо після Києва. Наскільки агресивно є столиця, настільки тут люди дружелюбні. І можуть запросто підійти до тебе на вулиці і спитати: «О, які класні штани. Де ти їх купував?» Спочатку було деяке упередження, але потім розумієш, що це тут є нормою спілкування. Коли можуть запросити на каву абсолютно невідому людину. В Києві такого немає: там зранку всі напружені — поспішають, і тільки спробуй комусь наступити на ногу в маршрутку! А тут ще до роботи йдуть на каву, і ніяких проблем...

— Ви задавали собі питання: звідки у Берегові взявся такий чудовий, потужний театр?

— Звісно, це, в першу чергу, заслуга Атілли Віднянського — він цей театр створив. Наразі він працює ще у Дебреценському театрі, є там головним режисером.

— Дехто вважає, що спектаклі театру незрозумілі для пересічного глядача, дуже складні для сприйняття.

— Я думаю, що це не так. Мені здається, що всі вистави Віднянського — всі, без винятку, розраховані на публіку різного рівня. І кожен «зчитує» свій шар. А публіка, яка не звикла до театру, може просто слідкувати за подіями на сцені, за сюжетом, характерами героїв — і все чудово сприймає. Інша справа, що стоїть над цією історією: образи, символи, метафори.

— Мені відомо, що у вашому театрі немає жорстких рамок, диктатури, панує вільна атмосфера...

— Театр — це живий організм. І як він житиме, — це залежить від лідера, вождя та ідеолога. Якщо він здатен запалити своєю ідеєю всіх, то тоді театр буде не просто існувати, але йти до певної мети. Звісно, є театри, де мета єдина: скоріш «відлабати» виставу і побігти на халтурки. В них немає поступу, мети. Вийхати на фестиваль — а навіщо?

— Атілла Віднянський має статус відомого у Європі режисера?

— Мені якось незручно хвалити свого головного режисера. Можу згадати хіба що таке. Яюсь на театральному фестивалі у Торуні (Польща) Атілла отримав головний приз як найкращий молодий режисер, а Некрошус — за кращий спектакль. А Торунь — це один з найпотужніших у Європі фестивалів, окрім Единбурга, Авіньюна і Белграда. Туди не кожний потрапить, а нас запросили, і ми зуміли себе показати.

— Чи взяв уже закарпатський угорський театр свою вищу планку?

— Вважаю, що — ні. Середній вік наших акторів — 30 років. А десять років роботи у театрі — це мало, попереду в них ще багато знахідок і досвіду.

— У ваших найближчих планах, мабуть, досконало вивчити угорську мову?

— Не знаю, чи потрібно це мені. Адже в театрі ми спілкуємося на інтернаціональній — російсько-угорсько-українській. До цього всі вже звикли. Головне, аби глядач отримав кайф від перегляду вистави, а інше не важливо.

P.S. Комедію «Одруження» М. Гоголь написав у 1833 році, але вона і сьогодні не втрачає своєї актуальності. Особливо цікаво було побачити її у новому форматі з незвичним прочитанням талановитого молодого режисера. У Берегові на прем'єру вистави чекав аншлаг. А закарпатські театри — в очікуванні нової роботи колективу, яку заплановано завершити восени.

Аліна ШЕВЧУК, "Трембіта"
16 травня 2007р.